

NINieuws

EDITORIAL

Wij denken dat we weer een interessant en informatief nummer van NINieuws hebben kunnen samenstellen en we hopen dan ook dat jullie het met plezier zullen lezen.

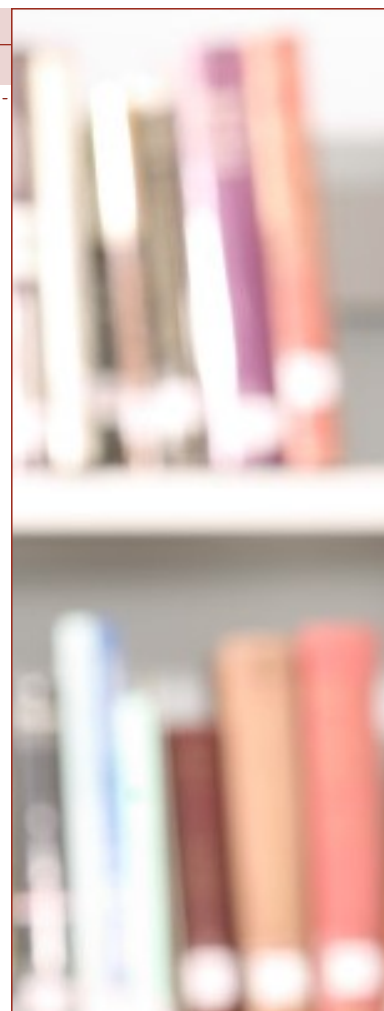
Voor NIN-ers is het nogal een kostbare zaak om congressen bij te wonen van de diverse indexing clubs, want behalve de kosten van het congres, komt daar nog eens een flink bedrag aan reiskosten bovenop. Dat is niet voor iedereen en voor elk jaar weggelegd. De opkomst van nieuwe technieken en in het bijzonder het fenomeen 'webinar' biedt dan juist voor ons uitkomst. Onze Amerikaanse zusterorganisatie (ASI) heeft inmiddels al twee webinars aangeboden. En aangezien NIN lid is van de internationale vereniging van indexing societies, kunnen NIN-leden dergelijke webinars voor een heel bescheiden prijs volgen. Enkele NIN-ers hebben daar ook al dankbaar gebruik van gemaakt. Een verslag van het webinar van Kate Mertes, een geliefd spreker op ASI-congressen, tref je in dit nummer van NINieuws aan. Daarnaast ook een verslag van een webinar dat onlangs door de Nederlandse uitgever Brill werd aangeboden.

Ondertussen zitten wij als NIN ook niet stil gezeten. In oktober hebben wij de eerste NIN-lezing georganiseerd met als spreker de Amerikaanse indexer Pilar Wyman. Ook van dit evenement is een verslag in dit NINieuws opgenomen. De lezing werd niet alleen als zeer nuttig ervaren, maar het sociale aspect van elkaar als NIN-ers eens ontmoeten werd ook bijzonder gewaardeerd. We willen daarom graag jaarlijks een NIN-lezing gaan organiseren, liefst ook met deelname van uitgevers, zoals de afgelopen keer. Hierbij doen we een oproep voor suggesties voor de volgende NIN-lezing, in het najaar van 2014. Liefst ontvangen wij een suggestie voor een onderwerp en een bijbehorende spreker/sprekerster, maar een idee voor alleen een onderwerp mag ook.

Tot slot verwijs ik nog graag even naar de bespreking van het boek met de prikkelende titel: *Het Einde van Ebooks* dat ook nog in dit nummer NINieuws is te vinden.

Veel leesplezier toegewenst!

Caroline Diepeveen

INHOUDSOPGAVE

Editorial	1
Boekbespreking.....	2-4
Presentation Pilar Wyman....	4-5
Brill Webinar.....	6-7
Kate Mertes Webinar.....	7-8

REDACTIE ADRESSEN

- info@indexers.nl
- Caroline Diepeveen
cdiep@zeelandnet.nl
- Pierke Bosschieter
pierke@isbnindex.nl
- Postadres:
Akkemaweg 6-8
9999 XL Stitswerd

BOEKBESPREKING

Het Einde van Ebooks, 20 visionairs over de toekomst van digitaal lezen

Boek verschenen ter gelegenheid van het dertigjarig jubileum van Academische Uitgeverij Eburon

ISBN: 978-90-5972-777-9

ISBN: 978-90-5972-778-6 (e-boek)

Dit lijkt een schokkende titel, we zijn nog maar net begonnen met e-boeken en dan nu al het einde ervan aankondigen? In Nederland heeft het e-boek nog maar een marktaandeel van 4% weten te veroveren, en in andere landen op het Europese vasteland ligt dat marktaandeel zelfs nog lager met 2,4% in Duitsland en ca. 3% in Frankrijk. Dit in tegenstelling tot de Engelstalige wereld, waar het e-boek al een grote vlucht heeft genomen. De nieuwslezer van het NOS-journaal meldde overigens op 9 januari dat het aandeel van het e-boek in de Nederlandse boekverkoop voor 2013 op 3% was uitgekomen. Er valt dus nog zeker geen opwaardse trend te ontdekken.

Moeten we daarom concluderen dat het e-boek in Nederland en het Europese vasteland feitelijk een doodgeboren kindje is? Er zijn wel een paar flinke zwakke plekken aan te wijzen in de Nederlandse boekenmarkt, waardoor het e-boek het moeilijk heeft. Het boekje van Eburon doet dat ook zeker. Zo is daar de prijs voor een e-boek die in Nederland veel te hoog ligt, dit wordt mede veroorzaakt door de 21% BTW op e-boeken (tegenover 6% BTW voor papieren boeken). Maar voor de consument is het natuurlijk volstrekt duidelijk dat het veel goedkoper is om een e-boek te produceren en te distribueren, waarom zou je er dan ongeveer hetzelfde of soms zelfs nog meer voor betalen dan het papieren boek? Daarnaast is het aanbod van titels nog veel te beperkt. Geen wonder dat de Nederlandse consument het e-boek grotendeels links laat liggen.

Wat betreft de stand van de techniek en de manier waarop een werkende index een e-boek kan verrijken, slaat dit boekje de plank een paar keer lelijk mis. Het boek zelf bevat jammer genoeg geen index, maar dat is geen uitzondering voor een Nederlands non-fictie boek. Het lijkt me wel indictief voor het gebrek aan besef van wat een index kan doen voor het ontsluiten van de informatie die het (e-)boek bevat.

Hier een paar voorbeelden van het gebrek aan kennis over index en index-technieken in het boekje:

‘Het is weliswaar mogelijk om vanuit een ebook te linken naar websites, maar onderlinge verbanden tussen afzonderlijke ebooks kunnen nog niet goed gelegd worden.’ (Wiebe de Jager op p. 11)

‘Het topic-idee is niet nieuw, maar een recente uitwerking hiervan wordt gevormd door de Darwin Information Typing Architecture (DITA). Dit is een architectuur waarin korte stukjes tekst (topics) naar wens kunnen worden samengevoegd tot een navigatiestructuur, met in elk topic extra

BOEKBESPREKING (Vervolg)

'inks tussen andere gerelateerde topics...Alle mogelijke dwarsverbanden tussen topics liggen nu binnen handbereik van de lezer, die via de hyperlinks nu echt heerlijk kan verdwalen in een ebook.' (Peter de Ruiter, p. 95)

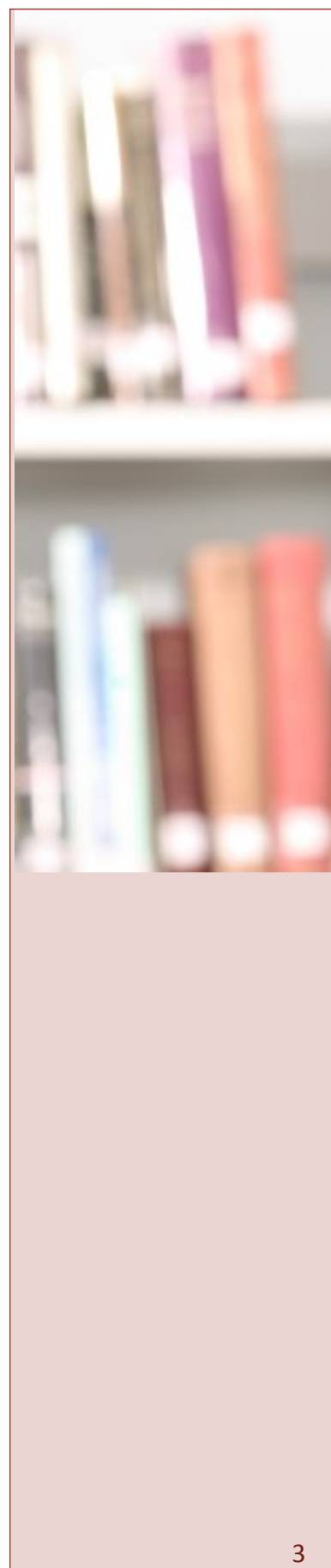
Zoals we weten van de lezing van Pilar Wyman (zie verslag elders in dit NI-Nieuws), bestaan er al goede technieken om indexen met werkende links te maken voor e-boeken. We hebben daar helemaal geen ingewikkelde nieuwe informatie-architectuur software voor nodig. Een e-boek wordt over het algemeen als een Epub-bestand aangeleverd en dat is in feite gewoon een XML-bestand. De technieken om daar werkende index-links in te zetten bestaan reeds in verschillende software-pakketten. En daarmee kun je indexen genereren die verschillende boeken op één device samenvoegen, die verbanden in de verschillende richtingen kunnen leggen (backward indexing in de termen van Pilar Wyman) etc. Kortom, het wiel hoeft niet opnieuw uitgevonden te worden, dit kan allemaal nu al prima. We moeten er alleen nog voor zorgen dat Nederlandse uitgeverij dit ook te weten komen.

En nu we het over uitgeverij hebben, het viel me verder op in dit boekje dat de auteurs vaak een heel beperkte visie op het uitgeefvak etaleren. Op verschillende plekken wordt het einde van de uitgeverij voorspeld, en wordt er hoog opgegeven over de onbegrensde mogelijkheden van het in eigen beheer uitgeven met behulp van *authoring software* zoals InDesign, Sigil en iBooks Author (Bob van Duuren op p. 100). Democratisering van de uitgeverij wordt het genoemd: iedereen kan een boek uitgeven. (Maartje de Haan en Leonie Wingen op p. 64) Het boek *Fifty Shades of Grey* wordt daarbij veelvuldig als lichtend voorbeeld aangehaald. Ik denk dat het succes van *Fifty Shades of Grey* een uitzondering is in dit verband. In eigen beheer een boek uitgeven kon natuurlijk allang via de Lulu-website en dat een uitgever ook nog zoiets doet als redactiewerk en marketing, wordt voor het gemak maar even over het hoofd gezien. Ik ken in ieder nog geen Nederlandse voorbeelden van in eigen beheer uitgegeven bestsellers.

Daarnaast wordt beweerd dat sinds de DTP-revolutie, iedereen zijn eigen zetwerk ging doen (Bob van Duuren op p.101). Het werk van de zetter is door de digitalisering natuurlijk ingrijpend veranderd, maar dat er geen professionele zettters meer zouden zijn is natuurlijk aantoonbaar onjuist. Het zetwerk is wel voor een groot deel uit Nederland verdwenen en wordt nu vaak uitbesteed aan bedrijven in India, de Philippijnen of andere Aziatische landen. Dat maakt zetwerk wel veel goedkoper en helaas vaak ook van mindere kwaliteit (zeker wat betreft indexen!), maar gelukkig niet zo slecht als knutselwerk van de eigen computer.

Dit neemt niet weg dat dit zondermeer een interessant boekje is om te lezen. Er valt af en toe het nodige op af te dingen, maar er staan zeker ook een aantal hele rake opmerkingen in. Tot besluit zal ik hier een paar van dergelijke opmerkingen weergeven:

Wat de ervaring met Amazon en Apple in ieder geval duidelijk maakt, is dat het economische model van boekverkoop verandert van een beperkt aantal exemplaren voor een relatief hoge prijs in een zo hoog mogelijk aantal exemplaren tegen een zo laag mogelijke prijs. Dat is weliswaar al vanaf Gutenberg het geval, maar het grote verschil is dat er geen duidelijk economisch principe meer aan de digitale prijs ten grondslag ligt. (Adriaan van der Weel op p. 76)

BOEKBESPREKING *(Vervolg)*

De toekomst van non-fictieboeken vind ik in het licht van deze ontwikkelingen eigenlijk interessanter dan die van fictieboeken. Het gaat daarbij bij uitstek om content die eigenlijk nooit af is, die constant kan worden bijgewerkt en vernieuwd. (Gonny van der Zwaag op p. 44)

De vraag rijst daarom: wat kunnen andere industrieën van de muziekwereld leren? Het antwoord: dat je klanten moet verleiden en niet vervolgen. Dat je met een goed product het illegaal uitwisselen van materiaal kunt terugdringen. Als het gebruiksgemak groot is, de verzameling compleet en de prijs redelijk, dan betalen mensen met liefde voor een digitaal product. Spotify laat dit zien op het gebied van muziek. (Erwin Blom op p. 22)

Dus ondanks een paar tekortkomingen, zeker een aanrader dit boekje. Als eboek kost het €7,49 en als papieren boek €15.

1. Cijfers afkomstig uit NRC Handelsblad 9/10 november 2013: Het eboek heeft wel degelijk toekomst – Louis Stiller.

Caroline Diepeveen

REPORT of TALK by PILAR WYMAN

On 4 October 2013 a group of indexers assembled in Amersfoort, Holland along with representatives from the editorial department of the publishing firms Brill and Asser Press, and the computer programmer Harry Bego, author of the TExtract indexing program. Our purpose was to attend a presentation by Pilar Wyman on the possibilities offered to indexing by the new E PUB3 specification.

Pilar began with a brief account of the shortcomings of ebook indexes at present. Often they are not linked to the text, and when they are linked they can be difficult to access because they are not integrated into the ebook's navigation system. Browsing is so awkward and slow that many people prefer to use the search box.

The main part of the presentation was an enthusiastic explanation of the ways in which ebook indexes could be enhanced. These included, index directly accessible from every 'page'; return easily to the page; searching to include the index; generic cross-references should pop up a list of relevant entries; filter the index according to semantic meta-data (e.g. view only entries tagged with 'people') or according to locator decoration (e.g. view only entries referring to tables); reverse index functionality which allows you to select a range of text and see a list of index entries which refer to that selection.

Pilar rounded off with a survey of the capabilities of current technologies such as Microsoft Word, XML editors, FrameMaker, and InDesign.

There followed a long pause while each of us considered the implications.

REPORT of TALK by PILAR WYMAN *(Vervolg)*

I like to read technical material such as computer programming manuals and so use indexes a lot. I have bought some as ebooks but even those from an EPUB friendly publisher such as O'Reilly are painfully slow to browse via the index. To me it would be wonderful to have an index with the capabilities described by Pilar.

The editors had a more sombre outlook; they are working to tight financial constraints and their managers would need to see evidence of demand for such indexes.

Harry Bego, who is adding EPUB3 indexing functionality to his TExtract software, expressed some doubts as to whether it was worthwhile continuing. He has read some rather dismissive comments on the internet indicating that some people are not happy with the EPUB3 specification and feel that it is unlikely to be generally adopted.

Pilar and some of the other indexers made the point that good indexes not only add value to the content of a book but they are also potentially powerful marketing tools. Give the index away!?! Why not - it is practically useless without the book itself but it gives an excellent overview of the book's content and a good impression of the quality of production.

For the discussion we found a sunny spot in the garden

There was some shrugging of shoulders from the publishers - and not just because it was Friday afternoon. Publishers are unlikely to produce digital books to a new specification until the device manufacturers adopt the specification and their new devices come into general use; until that happens they have no market. The device manufacturers, on the other hand, seem more interested in tying their customers into their own on-line book-stores, mainly with fiction books and seem in no hurry to develop new e-readers until they see evidence of demand from publishers and readers.

Who will take the initiative? Indexers are waiting for the publishers to show us the way. The big publishing firms, like all large organizations, are slow in adapting to new technologies. It seems likely that a small independent company will take the lead and prod the publishing giants into taking action.

Roderick MacKenzie

BRILL WEBINAR

Verslag webinar van Brill over het zoeken in Brill online naslagwerken over het Midden-Oosten en de Islam op 13 november 2013

Inspelend op de trend om webinars aan te bieden, bood Brill op 13 november jl. een geheel gratis webinar aan over het gebruik van hun online naslagwerken op het gebied van het Midden-Oosten en de Islam. Dit pakket omvat de volgende naslagwerken van Brill:

- Encyclopedia of Islam Online (First, Second, Third and French Editions)
- Index Islamicus Online
- Encyclopedia of the Qur'an Online
- Christian-Muslim Relations Online
- Brockelmann Online
- Encyclopaedia Islamica
- Encyclopedia of Women & Islamic Cultures
- Encyclopaedia of Arabic Language and Linguistics
- Encyclopedia of Jews in the Islamic World

Het webinar werd gepresenteerd door Joed Elich, uitgeef-directeur bij Brill. Joed Elich was ook aanwezig op het SI Congres van 2010 in Middelburg, enkele NIN-leden zullen zich dat waarschijnlijk nog wel herinneren. Dit webinar was niet in de eerste plaats op indexers gericht, maar meer op het gebruik ervan. Hoewel de indexen van deze naslagwerken, maar één van de manieren zijn om online te zoeken. Voor indexers is het uiteraard wel heel interessant, want hoe vaak krijg je nu de mogelijkheid om te horen wat gebruikers van je indexen vinden. Dat het fenomeen webinar nog in de kinderschoenen staat, bleek wel tijdens de vraag- en antwoordsessie aan het einde. Toen werd de geluidskwaliteit helaas erg slecht en was het eigenlijk niet meer te volgen. Erg jammer, omdat dat nu juist het gedeelte was dat mij als indexer het meeste interesseerde.

De presentatie zelf was echter zeker ook interessant genoeg om te volgen. Wat ik enigszins betreurt is dat de presentator zelf niet in beeld verscheen, je zag alleen de power-point sheets en hoorde uitleg via je koptelefoon. Dat maakt een dergelijke presentatie een stuk statischer dan een presentatie op bv. een congres. Dat neemt niet weg dat er interessante zaken aan de orde kwamen. Er werd o.a. een stukje gepresenteerd uit de index van de *Encyclopedia of Jews in the Islamic World*. Deze index is indertijd door drie NIN-leden gemaakt (Pierke Bosschieter, Jacqueline Belder en ondergetekende). Het zoeken op de term 'anti-semitism' werd gedemonstreerd. Het meest geconsulteerde naslagwerk online is volgens Brill de *Encyclopedia of Islam*. Niet zo verwonderlijk, want dat is ook het meest beroemde naslagwerk van Brill.

Er werden enkele wat meer geavanceerde zoek-technieken gedemonstreerd, zoals het werken met filters en het gebruik van de tilde (~) voor een zogenaamde 'fuzzy search'. Verder gaf men aan dat men werkt aan zgn. 'name authority files'. Een onderwerp dat Joed Elich in Middelburg ook al even heeft aangestipt. De verschillende manieren waarop je namen uit het Midden-Oosten (historische en moderne) kunt schrijven in Latijns schrift (historische transliteraties, Turkse, Arabische en Perzische schrijfwijzen etc.) zijn vaak een nachtmerrie. Niet alleen voor de indexer natuurlijk, die de juiste beslissingen moet nemen, maar uiteraard ook voor degene die zoekt. Het is een gigantische klus, maar als deze 'authority files' er eenmaal zijn, dan kunnen zij een bijzonder handig hulpmiddel voor de indexer zijn.

Uiteraard is toegang tot de Brill online naslagwerken vrij kostbaar, maar het is misschien goed om te weten dat je ook een toegang voor 1 dag kunt kopen. Dat kost €6,95. Dat kan handig zijn voor als je eens een keer zeer gericht een aantal dingen moet opzoeken. Als onderdeel van de Brill marketing strategie

BRILL WEBINAR *(Vervolg)*

zijn er tegenwoordig ook wel eens aanbiedingen van gratis toegang tot bepaalde naslagwerken voor een bepaalde tijd. De moeite waard om in de gaten te houden. Brill heeft aangegeven vaker dergelijke webinars aan te willen bieden. Wat mij betreft zal ik dat aanbod zeker met interesse volgen.

Caroline Diepeveen

KATE MERTES WEBINAR

Verslag Kate Mertes Webinar, 17 December 2013, georganiseerd door de ASI.

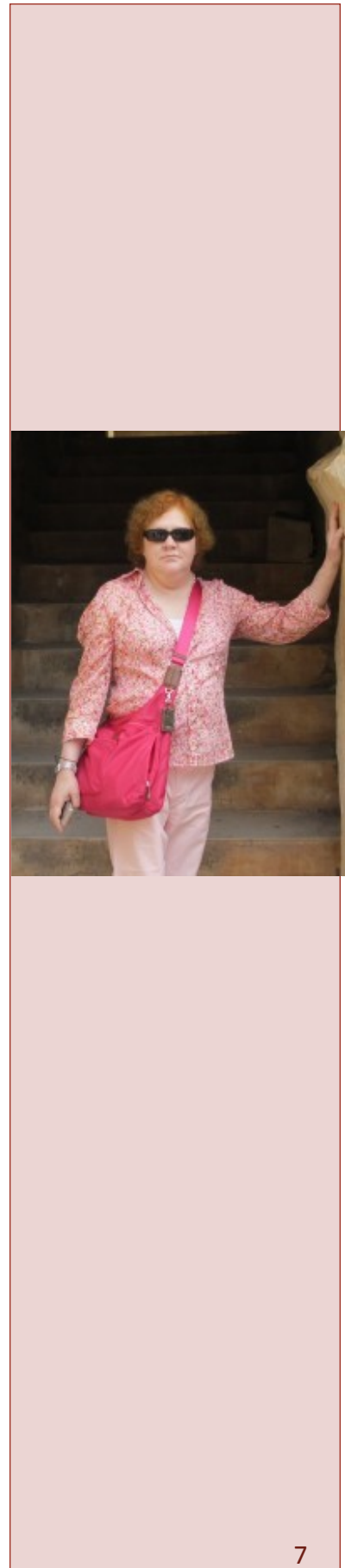
Kate Mertes is een Amerikaanse indexer, die regelmatig workshops geeft over indexeren. Ze heeft in 2013 de Wilson Award for Excellence in Indexing gewonnen en is dus niet de eerste de beste. Haar webinar had als titel "Aboutness", oftewel "waar gaat het boek over".

Het onderwerp/thema van een boek is volgens haar in te delen in:

- Hoofdonderwerp(en) (metatopics), het/de centrale thema(s) van de tekst
- Hoofdstukonderwerpen (chapter topics) de hoofdonderwerpen van een hoofdstuk en hoe deze passen onder het hoofdonderwerp
- Oer-onderwerp (ur-topics), de fundamentele onderwerpen waar het hoofdonderwerp op is gebaseerd
- Micro-onderwerpen (micro-topics) onderwerpen die regelmatig opduiken, maar die niet zo belangrijk zijn dat er hoofdstukonderwerpen aan gewijd zijn.
- Non-onderwerpen (non-topics) die her en der en soms meerdere malen worden genoemd, maar die niet gerelateerd zijn aan de hoofdonderwerpen

Het is een ongeschreven regel dat je niet indexeert onder het hoofdonderwerp. Maar volgens Kate is het juist het hoofdonderwerp waar de gebruiker het eerst op zoekt. Vindt hij het hoofdonderwerp niet dan gaat hij ervan uit dat dat onderwerp in de tekst niet wordt behandeld en legt het boek terzijde. Kate is er dus op over gegaan het hoofdonderwerp juist wel op te nemen. Omdat je in principe het hele boek zou kunnen indexeren onder dit onderwerp, heeft ze er voor gekozen te werken met verwijzingen. Het is niet altijd even mooi, zegt ze, maar biedt de lezer wel een mooie leidraad van de in het boek behandelde onderwerpen en waar hij verder kan zoeken.

Volgens Kate is het essentieel dat je weet wat de hoofdonderwerpen zijn voor je begint met indexeren. De hoofdstukonderwerpen worden meestal uitgelegd in de inleiding en verduidelijken vaak de stappen in de redenering van de auteur. Als je de relatie tussen de hoofdonderwerpen en de

KATE MERTES WEBINAR *(Vervolg)*

hoofdstukonderwerpen eenmaal weet, kun je veel sneller indexeren.

Het oer-onderwerp is de aan het boek te grondslag liggende discipline: psychologie, religie, architectuur, etc.. Deze onderwerpen zijn veel te algemeen om te indexeren en worden alleen in uitzonderlijke gevallen opgenomen. Micro-onderwerpen worden wel geïndexeerd. Als je de hoofd- en hoofdstukonderwerpen goed hebt opgezet, vallen de micro-onderwerpen vanzelf op hun plaats. Non-onderwerpen kun je beter niet indexeren.

Ik vond het leerzame en inspirerende webinar. Gelukkig was Kate tijdens de sessie gewoon in beeld, waardoor het ook een persoonlijk tintje kreeg. Aan het eind van de webinar was er ruimte voor vragen, waar ook enthousiast gebruik van werd gemaakt.

De kosten voor een webinar zijn zo minimaal (\$20 voor NIN-leden) dat ik zeker meer webinars van de ASI zal volgen, als er meer volgen.

Meer over metatopics is te vinden in het boek van Do Mi Stauber, *Facing the Text*. Het boek is nog steeds op de website van de auteur te bestellen voor \$48 inclusief verzendkosten. Een echte aanrader.

(<http://www.domistauberindexing.com/>)

Pierke Bosschieter